

31 Mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü

Qədim tarixə, zəngin mədəniyyətə malik, sivilizasiyanın ilk beşiklərindən olan Azərbaycan həmişə özünü toleranlılığı, müxtəlif dinlərə, millətlərə məxsus adamların məhrəban ailə kimi yaşadığı məkan olmuşdur. Azərbaycanda atəşpərostlik və yəhudilik, İslam və xristianlıq yanaşı mövcud olub. Odlar yurdun bir çox xalqların və dinlərin nümayəndələrinin Vətənidir.

Respublikamız toleranlığa və dini dözişmiliyi gərə unikal bir ölkədir. Təsadüfi deyildir ki, respublika Prezidenti İlham Əliyev bunu əsas götürür, 2016-ci il Azərbaycanda "Multikulturalizm ilə" elan etmişdir.

Təəssüfələr qeyd edək ki, çar Rusiyası müxtəlif xalqların məhrəban ailə kimi yaşadıqları Azərbaycana 200 il öncə erməniləri köçürümkələ burada qanlı faciələrin əsasını qoydu. Rusiya Yaxın Şərqi əla keçirmək siyasetini reallaşdırmaq üçün xristian amilinə xüsusi diqqət yetirmiş, I və II Rusiya-İran və Rusiya-Türkiyə müharibələri dövründə erməniləri küləvi şəkildə Qafqaz, ələlxüsüs, Azərbaycan ərazisinə köçürüdü. Özlərini əzabkeş, yaziq mille kimi təqdim edən ermənilər 200 il ərzində xalqımız qarşı dəfələrlə terror və soyqırımları törətmışlar.

Qırx iləndən artıq "Kavkazskaya qazeta"nın naşırı işləmiş görkəmli tarixçi Veliçko göstərir ki, ermənilər əzəldən riyakar xalqdır, olduqca "xainidlər".

Ermənilər çox çirkin hiyləbzürlər, biabırçı razıldırlar, yaramaz və alçaqdırlar". Onun 119 il öncə naşır edilən "Qafqaz" kitabında ermənilərin yaramaz, alçaq məxləq olmaları barədə Tatsit, Puşkin, Nekrasov və başqa mülliəflərin fikirləri verilir, dələdülzül, satqınlıq, terrorçuluq sahəsindəkələr nezərə çatdırılır.

Dünya ictimaiyyətini aldadan, azərbaycanlılar və türklərin qənəcən xalq olmaları barədə zərərlər fikirlər yayan ermənilərin bədəməllərin işfət sahəsində az iş görürlüb.

Ermənilər VIII əsrə Balkanlardan kiçik Asiyaya köçmüslər. Uzun müddət Qafqazda onların sayı çox az olub. Çar Rusiyası Yaxın Şərqi əla keçirmək siyasetini reallaşdırmaq üçün xristian amilindən istifadə etmiş, XIX yüzilliyin evvəllerində İran və Türkiyə ilə apardığı müharibələr dövründə ermənilərin küləvi şəkildə Cənubi Qafqazda, xüsusilə Azərbaycan ərazisində yerləşdirmişdir.

XIX əsrin evvəllerində Naxçıvan və İrəvan xanlıqları Rusiya birxırıldı. Həmin vaxt hər iki xanlığın ərazisində "erməni əyaləti" yaradıldı. Halbuki, burada shahlinin 73 fəzilini azərbaycanlılar təskil edirdi.

Ermənilər denizdən-dənizə "Böyük Ermənistən" yaratmaq xülyasına düşərək, azərbaycanlılar və türklər qarşı qətlamlar tərtidilər.

XIX yüzilliyin sonlarında—1885, 1887 və 1889-cu illərdə üç şovist erməni partiyasının təşkiləsi ilə azərbaycanlılar, türklər və kürdərə qarşı erməni terroru və soyqırımları daha da koskinləşdi. "Daşnakşütün" partiyasının "İstenilən şəraitdə türkləri qırmaq" şüarı gələcək küləvi terrordan xəber verirdi.

"Qədim tarixə, zəngin mədəniyyətə malik, sivilizasiyanın ilk beşiklərindən olan Azərbaycan həmişə özünü toleranlılığı, müxtəlif dinlərə, millətlərə məxsus adamların məhrəban ailə kimi yaşadığı məkan olmuşdur. Azərbaycanda atəşpərostlik və yəhudilik, İslam və xristianlıq yanaşı mövcud olub. Odlar yurdun bir çox xalqların və dinlərin nümayəndələrinin Vətənidir.

"Daşnakşütün" bəyan etmişdi ki, denizdən-dənizə "Böyük Ermənistən" yaratmaq erməni xalqının arzusu yox, tələbidir. Bu iddəyə həyata keçirmək üçün erməni caniləri XX yüzilliyin evvəllerində xalqımız qarşı açıq terrora başladılar. 1903-cü ildə Bakıda və Şuşada xeyli sayda azərbaycanlı erməni terrorunu qurbanı oldu.

Tarixçi alimlərin hesablamala-

dürmüslər. Kəndlər bəsbütün qarot olunmuşdu. Belə bir cinayətə cavab olaraq Türkəy hökuməti 24 aprel 1915-ci ilde bütün erməni komitələrinin—terror təşkilatlarının bağlanması barədə sərəncam verdi.

Türkiyəni əla keçirməyə can atan Rusiya və Qərbin iri dövlətləri ermənilərin bu cinayətlərini ört-basdır etdilər. Türkəyənə osassız olaraq "erməni soyqırımı"nda günahlandırdılar. Əslinde, soyqırımda moruz qalanlar türklər olmuşlar. Qeyd etmək vacibidir ki, çar Rusiyasının anti-azərbaycan, anti-türk siyasetini Sovet hökuməti də davam etdirdi. V.I.Leninin rəhbərliyi etdiyi Sovet hökuməti daşnakların azərbaycanlılara qarşı törfətiklərini cinayətləri dəstəkləyərək

AXC 1919-cu və 1920-ci illərdə ilk dəfə olaraq Martin 31-ni ümumi matəm günü kimi qeyd etdi. Əslinde, bu, ermənilərin törfətikləri soyqırıma verilən ilk siyasi-hüquqi qiymətidir.

1918-1920-ci illərdə təkcə Azərbaycanda 100 minə qədər soydaşımız ermənilər tərəfindən qətlə yetirilmişdir. Zəngözürda 115, Qarabağda 157, Quba-Xaçmazda 122, İravan quberniyasında 211, Gəncə ətrafında 172, digər yerlərdə 133 yaşışın monteqosinin əhalisi soyqırıma moruz qalmış, kəndlər talan edilərək yandırılmışdır.

AXC milli məsələyə dair öz programını həyata keçirib, 1919-cu ilin avqustunda Qarabağ ermənilərinə milli-mədəni muxtarlıyyət verdi. Bunu vurğulayan,

edilmişdir. Bu proses 30-cu illərdə repressiyasi dövründə inzibati orqanlarda yuva salmış xain xisəlli ermənilər tərəfindən daha kəskin şəkildə davam etdirilmiştir.

Eyni zamanda, 30-cu illərdə Qərbi Azərbaycanın Vedibasar, Zəngibasar, Qəmərli, Ağbabəy və digər bölgələrinin 50 minden artıq azərbaycanlı əhalisi Qazaxstanın çöllərinə sürgün edilmiş və onların çoxu həlak olmuşdur. Sovet totalitar sistemi əsərində azərbaycanlıların Ermənistandan dövlət soviyyəsində köçürmə adı ilə deportasiyası davam etdirilmişdir. A.Mikoyanın təşəbbüsü və Stalinin razılığı ilə SSRİ Nazirlər Soveti 23 dekabr 1947-ci ildə "Ermənistanın

SSR-dən kolxozçuların və başqa

Səhər bəsbütün yandırıldı. Qaçmaqə cəhd göstərənlər isə pusquda duran erməni caniləri tərəfindən güllələndi.

Mətbuatda Xocalı soyqırımında 613 nəfərin öldürülüyü, 1275 nəfərin girov götürüldüyü, 150 nəfərin itkin düşüyü qeyd olunur. Qətlə yetirilənərin 63-ü uşaq, 106-ı qadın, 70-ı işa qoca olub.

Mayın 18-19-da isə Laçın rayonu işgal edildi.

1993-cü il aprelin 3-də Kəlbəcər rayonu düşmənin əlinə keçdi. Rayonun 60 minlik əhalisi öz yurdundan qovuldu, 54 nəfər öldürdü.

BMT TŞ-nin 1993-cü ilde 822 nömrəli qətnaməsi qəbul edilərək erməni işgalçlarının Azərbaycan ərazisindən dərhal çıxarılmış telob edilsə de, bu günə qədər ona əməl olunmayıb.

1993-cü il iyunun 23-24-de erməni ekstremistlər Ağdam rayonunu işgal etdilər, 150 minə qədər yerli əhalisi qaçmaqə məcbur oldu. BMT TŞ-nin 29 iyun 1993-cü il 853 sayılı qətnaməsi ermənilərin işgalçılıq əməllərinin pislədi.

Augustun 23-də Füzuli rayonu işgal edildi, 153 min sakın öz torpaqlarından qovuldu. Augustun 25-26-də isə Cobayırlı rayonunun 52 min sakını ata-baba yurdlarından qovuldu. Erməni caniləri avqustun 31-də Qubadlı, oqtobrın sonunda isə Zəngilan rayonlarını işgal etdi.

Ermənilər torpaqlarımızda herbi əməliyyatları genişləndirdiklər halda, Azərbaycanda əsərli idarətərəfli əməliyyatlar aparımların imkan yaratdı. O zaman Rusiyanın Ermənistandakı səfəri işleyən V.Stupuçın ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunmasına üçün her şeyi etdi.

"Ermənistannı ekspansiyaçı sıvəsini dəstekləyən Rusiya 1991-ci ilin sonunda bətəcəvüzkar olke ilə "Dostluq, Əməkdaşlıq və qarşılıqlı təhlükəsizlik" qərəbəndə imzalandı.

Bununla da Ermənistandakı ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunma-

si üçün her şeyi etdi.

"Ermənistannı ekspansiyaçı sıvəsini dəstekləyən Rusiya 1991-ci ilin sonunda bətəcəvüzkar olke ilə "Dostluq, Əməkdaşlıq və qarşılıqlı təhlükəsizlik" qərəbəndə imzalandı.

Ermənilər torpaqlarımızda herbi əməliyyatları genişləndirdiklər halda, Azərbaycanda əsərli idarətərəfli əməliyyatlar aparımların imkan yaratdı. O zaman Rusiyanın Ermənistandakı səfəri işleyən V.Stupuçın ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunma-

si üçün her şeyi etdi.

Augustun 23-də Füzuli rayonu işgal edildi, 153 min sakın öz torpaqlarından qovuldu. Augustun 25-26-də isə Cobayırlı rayonunun 52 min sakını ata-baba yurdlarından qovuldu. Erməni caniləri avqustun 31-də Qubadlı, oqtobrın sonunda isə Zəngilan rayonlarını işgal etdi.

Ermənilər torpaqlarımızda herbi əməliyyatları genişləndirdiklər halda, Azərbaycanda əsərli idarətərəfli əməliyyatlar aparımların imkan yaratdı. O zaman Rusiyanın Ermənistandakı səfəri işleyən V.Stupuçın ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunma-

si üçün her şeyi etdi.

Erməni caniləri 1992-ci il yanvarın axşalarında Malibeyli, Ağşağı Quşçunu və Yuxarı Quşçunu işgal etdilər, bununla da Xocalı və Şuşanın mübarizəsi gücləndi. Az vaxtda Ermənistandakı 220 minən artıq azərbaycanlılar qəbul edilmişdir. Dağlıq Qarabağda 150 minən artıq azərbaycanlılar tərəfindən idarəetilərək deportasiya olundu.

Azərbaycanlılar əzərbaycanlılarla qarşıdır. 1993-cü il 14 oktyabr 874 sayılı və 19 noyabr 884 sayılı qətnamələri erməni işgalçılardan derhal idarəetilərək, evsiz-eşiksiz Muğan çöllərinə səpələndikdən sonra qəbul edilmişdir. Mətbuatda Qorbaçovun "şəhərə qəbul" etdi. Az sonra — 10 mart 1948-ci ildə isə həmin sonetin davamı kimi qəbul edilən başqa qərara əsasən 150 minən artıq azərbaycanlılar tərəfindən idarəetilərək deportasiya olundu.

1993-cü il iyunun 23-24-de erməni ekstremistlər Ağdam rayonunu işgal etdilər, 150 minə qədər yerli əhalisi qaçmaqə məcbur oldu. BMT TŞ-nin 29 iyun 1993-cü il 853 sayılı qətnaməsi ermənilərin işgalçılıq əməllərinin pislədi.

Augustun 23-də Füzuli rayonu işgal edildi, 153 min sakın öz torpaqlarından qovuldu. Augustun 25-26-də isə Cobayırlı rayonunun 52 min sakını ata-baba yurdlarından qovuldu. Erməni caniləri avqustun 31-də Qubadlı, oqtobrın sonunda isə Zəngilan rayonlarını işgal etdi.

Erməni caniləri 1992-ci il yanvarın axşalarında Malibeyli, Ağşağı Quşçunu və Yuxarı Quşçunu işgal etdilər, bununla da Xocalı və Şuşanın mübarizəsi gücləndi. Az vaxtda Ermənistandakı səfəri işleyən V.Stupuçın ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunma-

si üçün her şeyi etdi.

Erməni caniləri 1992-ci il yanvarın axşalarında Malibeyli, Ağşağı Quşçunu və Yuxarı Quşçunu işgal etdilər, bununla da Xocalı və Şuşanın mübarizəsi gücləndi. Az vaxtda Ermənistandakı səfəri işleyən V.Stupuçın ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunma-

si üçün her şeyi etdi.

Erməni caniləri 1992-ci il yanvarın axşalarında Malibeyli, Ağşağı Quşçunu və Yuxarı Quşçunu işgal etdilər, bununla da Xocalı və Şuşanın mübarizəsi gücləndi. Az vaxtda Ermənistandakı səfəri işleyən V.Stupuçın ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunma-

si üçün her şeyi etdi.

Erməni caniləri 1992-ci il yanvarın axşalarında Malibeyli, Ağşağı Quşçunu və Yuxarı Quşçunu işgal etdilər, bununla da Xocalı və Şuşanın mübarizəsi gücləndi. Az vaxtda Ermənistandakı səfəri işleyən V.Stupuçın ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunma-

si üçün her şeyi etdi.

Erməni caniləri 1992-ci il yanvarın axşalarında Malibeyli, Ağşağı Quşçunu və Yuxarı Quşçunu işgal etdilər, bununla da Xocalı və Şuşanın mübarizəsi gücləndi. Az vaxtda Ermənistandakı səfəri işleyən V.Stupuçın ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunma-

si üçün her şeyi etdi.

Erməni caniləri 1992-ci il yanvarın axşalarında Malibeyli, Ağşağı Quşçunu və Yuxarı Quşçunu işgal etdilər, bununla da Xocalı və Şuşanın mübarizəsi gücləndi. Az vaxtda Ermənistandakı səfəri işleyən V.Stupuçın ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunma-

si üçün her şeyi etdi.

Erməni caniləri 1992-ci il yanvarın axşalarında Malibeyli, Ağşağı Quşçunu və Yuxarı Quşçunu işgal etdilər, bununla da Xocalı və Şuşanın mübarizəsi gücləndi. Az vaxtda Ermənistandakı səfəri işleyən V.Stupuçın ermənilərin silahlansması və herbi sursatla təchiz olunma-

si üçün her şeyi etdi.

Erməni canilə